οὐκ ἴσε ὅτι νῦν μὲν ἅπαντες ὑμῖν καὶ τοῖς ὑμετέροις πράγμασι συμμάχονται τὰ βελτίω, εἰ δὲ ὁ πόλεμος ἐμπέσοι, πρῶτοι τῶν ἀνιαρῶν αἰσθήσονται, ἐπιπλεόντων ἡμῶν καὶ ληϊζομένων τὸ προστυχὸν, καὶ τὰς μὲν τῶν πόλεων ἐκκοπτόντων, τὰς δὲ ἄρδην ἐξαιρέντων, καὶ μήτε θάλατταν μήτ' ἤπειρον τὴν ὑμῖν ὅμορον ἔξω τῶν κακῶν ἀφιέντων; Οἱ δὲ τοιαῦτα δι' ὑμᾶς ὑπομείναντες, ὦ πρὸς Θεῶν, ἔσθ' ὅπως ἂν ὑμῖν ἔχοιεν εὐμενῶς; τί δ' ἔστιν ὅπερ οὐκ ἂν ὑμῶν κατεδέξαιντο, τῶν σωμάτων αὐτοῖς εἰς θάνατον καὶ δουλείαν δι' ὑμᾶς μεριζομένων; οὐκοῦν πρὶν ἀποσπᾶσθαι ἡμᾶς, τοῖς ἀστυγείτοσι πολεμίοις χρήσεσθε. καίτοι τί τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀντάξιον τῆς τοσαύτης δυσμενείας; Τὰ κελευόμενα, ἡμᾶς ἄρα δεῖ ποιεῖν, ἐρεῖ τις, ὥσπερ οὐκ εἰδότας ὅτι μηδαμῶς εἴκειν τοῖς πολεμίοις ἀνδρῶν ἐστιν; Ἡμεῖς δὲ τὸ μὲν ἀφίστασθαι τῶν οἰκείων τοῖς πλεονεκτεῖν ἐπιχειροῦσι φόβῳ τῶν κινδύνων, αἰσχρὸν ἡγήμεθα, καὶ τοῦτο ἔργῳ δεδηλώκαμεν. ὅπως γὰρ μηδεὶς Ἑλλήνων τῶν ὑπαρχόντων στέροιτο, μήτε καταγελάσειαν τῶν πεπονθότων οἱ δεδρακότες, πελάγη μὲν οὕτω μακρὰ διεβάλλομεν, τιμιωτέραν δὲ τὴν τῶν λελυπηκότων τιμωρίαν τῆς μετὰ τῶν φιλτάτων διατριβῆς πεποιήμεθα· γνώμη δὲ αὕτη ἐνίκησεν, ἢ λαβεῖν ταῦθ' ὑπὲρ ὧν ἥκομεν, ἢ μαχομένους πεσεῖν. Τοῖς μὲν οὖν ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀγωνιεῖσθαι μέλλουσι, τὸ μὴ τολμᾶν πολεμεῖν, δειλίας αἰτίαν ἔχει. εἰ δέ τινες ἃ μὴ καλῶς ἔλαβον, ἀποδοῦναι δέον, πολεμεῖν μᾶλλον αἱροῖντο, οὐκ ἀνδρείας οὗτοί γε δόξαν, ἀλλ' ἐμπληξίας λαμβάνουσι. καὶ τοσοῦτον ἀπέχουσι τοῦ δοκεῖν τι βεβουλεῦσθαι λαμπρὸν, ὥστε διπλοῦν φέρονται τὸ ὄνειδος, ἐκ μὲν ὧν τὴν ἀρχὴν ἠδίκησαν, πονηρίας, ἐκ δὲ ὧν ἐπὶ πολλῷ κατέχουσιν, ἀναισθησίας. οὐ γὰρ ἐκ τοῦ πολεμεῖν ἁπλῶς τὸ τῆς εὐκλείας προσγίνεται, ἀλλ' αἱ τῶν πολέμων προφάσεις ἢ καλοὺς αὐτοὺς εἶναι δοκεῖν ποιοῦσιν, ἢ μὴ τοιούτους. τῆς γὰρ αὐτῆς ἀτοπίας, δειλίᾳ τε κατα-

προδοῦναι τὸ δίκαιον, καὶ θρασύτητι τὸν ὑπὲρ τῶν οὐ προσηκόντων ἐπισπάσασθαι κίνδυνον. Εἰ μὲν οὖν μὴ παθόντες ἡμεῖς κακῶς, μηδ' ἐπ' ἐγκλήμασι δικαίοις κεκινημένοι, μηδὲ τὰ οἰκεῖα ἐπιζητοῦντες, ἀλλὰ τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμοῦντες, οὕτω πολλὴν καὶ μεγάλην στρατιὰν συνεγείραντες, ἢ βοῦς ἀπηλαυνόμεν, ἢ παρετεμνόμεθα γῆν, ἢ τῶν ἐντὸς τείχους χρημάτων ἐζητοῦμεν τὸ μέρος, εἶθ' ὑμεῖς ὑπεκύπτετε, ῥᾳδίως ἀγαπῶντες εἴ τις ἐάσει ζῆν, πάνυ ἂν ὑμῶν ἐμεμψάμεθα τὴν ἄγαν ἀπραγμοσύνην. εἰ δὲ τὰ μὲν ὑμέτερα βουλόμεθα ἂν ὑμῖν ἀκέραια μένειν, αὐτοὶ δὲ ὑπὲρ ὧν ἀφῃρέθημεν, ἥκομεν, οὐχ ὁρῶμεν ἥν τινα ὑμῖν ἕξει λαμπρότητα τοῦ πολέμου τὸ σχῆμα. οὐδὲ γὰρ εἰ σφόδρα πρόδηλον ἦν, ὡς ἡ τύχη μεθ' ὑμῶν παρατάξεται, οὐκ ἂν ἦν ὑγιαινόντων, ὑπὲρ τοιούτων κινδυνεύειν ἄθλων, ὧν τὸ μὲν διαμαρτεῖν εὔδαιμον, τὸ δὲ κρατῆσαι δυστυχές. τὰ γὰρ ἀδίκως κτηθέντα βέλτιον ἀποθέσθαι μᾶλλον, ἢ διὰ τέλους κατέχειν, καὶ οἶμαι λογίζεσθαι δυνάμενοι μετὰ τοῦ προσθεῖναι χρημάτων πλῆθος, ἥδιστ' ἂν ἀπαλλαγεῖεν τοσαύτης συμφορᾶς. Καίτοι πῶς καλὸν ὑπὲρ τοιούτων ἀγωνίζεσθαι τοῖς σώμασιν, ἃ καὶ εἰ μηδεὶς εἶεν οἱ ἀπαιτοῦντες, εἶχε καλῶς ἐκβαλεῖν. οὑτωσὶ δὲ σκοπῶμεν ἐν βραχεῖ. Κάλλιστον εἶναι κτημάτων τὴν Ἑλένην ἐν Ἰλίῳ κεῖσθαι; οὐκ οἶμαί γε τοὺς σώφρονας. οὐκοῦν ἂν μὲν ἀποδῶτε τοῦτο, οὐχ ἕξετε ᾧ παρόντι δυσχεραίνετε· ἂν δὲ πολεμεῖν ἕλησθε, κρατηθέντες μὲν, μετὰ τοῦ τὴν πόλιν ἀποβαλεῖν, οὐδ' ἐκείνην ἕξετε· νικήσαντες δὲ, κεκινδυνευκότες ἂν ἦτε, ὑπὲρ ὧν οὐ χρῄζετε. Εἰ δὲ δεῖ μηδὲν ὑποστειλάμενον εἰπεῖν, τοῦτο μόνον ἁπάντων πραγμάτων πρόδηλον ἔχει τὴν τελευτὴν, ὁποτέρων ἔσται τὸ κράτος. μαντείας μὲν οὖν, καὶ φήμας, καὶ θεῖα σημεῖα, καὶ τὰ φοιβασθέντα ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ στρατοῦ, καὶ ὅσα τοιαῦτα παρίημι, μή τις ἀλαζονείαν αἰτιάσηται τῶν λόγων. ἀλλὰ τίς οὐκ οἶδεν ὅτι δύο ταῦτα μάλιστα

τοῖς

τοῖς ἀγωνιζομένοις τὴν νίκην φέρει. ἓν μὲν, τὸ τῆς στρατείας ὑπερβάλλον, ἕτερον δὲ τῶν κρειττόνων ἡ συμμαχία. Πότερον οὖν, ὦ Τρῶες, εἶναι νομίζετε πρόνοιαν, καὶ δίκην καὶ νέμεσιν ἐπιγινώσκειν τὰ ἀνθρώπινα; καὶ τοὺς μὲν χρηστοὺς ἐπαινεῖν, τοῖς δὲ πονηροῖς ὀργίζεσθαι; καὶ τοῖς μὲν ἀποδιδόναι χάριν, παρὰ δὲ τῶν, εἰσπράττεσθαι δίκην; ἔστι ταῦτα, ὦ Τρῶες, ἔστιν ἢ οὔ; ἔστιν, εἴτε βούλεταί τις εἴτε μή. τί δέ; ὡς οἱ θεοὶ θέλωσι, πάντα πράττεσθαι ἀνάγκη; οὐκοῦν ἐκ τούτων δῆλον, ὅτι κἂν εἰ κομιδῆ τινας δι' ἀριθμήτους Μενέλεως ἀγείρας ἐστράτευσεν, ἔδει τὰ τῆς νίκης εἶναι τοῦ τὸ δίκαιον ἔχοντος σύμμαχον. Τοσαύτης δὲ οὔσης τῆς παρὰ τῶν κρειττόνων ἐπικουρίας, τοσοῦτον συνερρύηκε πλῆθος, ὥστε μηδένα λόγον τῆς ἀκριβείας ἐφικνεῖσθαι. πολλοῦ γὰρ χρόνου διεληλυθότος ἀφ' οὗ τὴν γῆν ἄνθρωποι νέμονται, καὶ πολέμων συστάντων πολλῶν, τῶν μὲν πρὸς ὁμόρους, τῶν δὲ ἐπὶ τῆς ὑπερορίας, οὐδεὶς οὔθ' ἑώρακεν, οὔτε ἀκήκοεν οὕτω πολλὴν κίνησιν τοῖς Ἕλλησι γεγενημένην. οὔτε γὰρ ναῦς, οὔτε ἵππος, οὐκ ἀνὴρ ὅπλα φέρειν δυνάμενος, οὐκ ἄρχων, οὐκ ἰδιώτης, οὐ νεότης, οὐ φίλος ἀπολείπεται τοῦ στόλου, ἀλλὰ πάντες πανταχόθεν ἀνήχθησαν. οὕτω πολὺς ἔρως τοῖς Ἕλλησιν ἐνέπνευσεν ὑπὲρ τῶν δικαίων μάχεσθαι. Καὶ τίς ἂν ἐξαριθμήσαιτο τοὺς καθ' ἕκαστον, ὅπου γε καὶ τὰς ἑκάστων Βασιλείας, οὐκ εὐχερές; ἀλλ' ἐν κεφαλαίῳ λέγω· πᾶσα μὲν ἥκει ἡ Βοιωτία, πᾶσα δὲ ἡ Πελοπόννησος, Ἄργος, Πελασγικοὶ οἱ τόπον ἐχόμενοι. ἐπὶ τούτοις Εὔβοια, Κρήτη, Κεφαλλωνία, Σαλαμὶς, Ἀθῆναι, πολλοὶ μὲν Ἠπειρῶται, πολλοὶ δὲ ἀπὸ τῶν νήσων· καὶ τῶν ἀρχόντων, οἱ μὲν ἀνδρείᾳ νικῶσιν, οἱ δὲ συνέσει κρατοῦσι, παρὰ δὲ τοῖς, ἀμφοτέρων ἡ κτῆσις, καὶ τοὺς αὐτοὺς εὕροι τις ἂν καὶ συμβουλεῦσαι δεινοὺς, καὶ πολεμῆσαι κρατίστους. οἴεσθε δέ τινα καὶ σοφὸν εἶναι παρ' αὐτοῖς, εἰ δὲ βούλεταί τις καὶ πανοῦργον ἱκανὸν τὰ μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ κα-

τερ·

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Γ.Δ. Κ.Θ.Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ἐργάσασθαι, τὰ δὲ κλέψαι λανθάνοντα. Ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῖν, φασί τινες, εἰσὶν ἄνδρες ἀγαθοὶ, καὶ συμμάχους οὐκ ὀλίγους κεκλήκαμεν, μεθ' ὧν διοίσομεν τὸν πόλεμον. Ἔστι μὲν οὖν ὁ πρὸς ταῦτα λόγος φορτικώτερος. οὔτε γὰρ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν τινα νῦν ἔχειν ἡγοῦμαι, τό, τε ἑτέρους κακίζειν προχείρως, μικροψυχίας ἄν τινος εἴη. δεῖ δὲ ὅμως χρήσασθαι παρρησίᾳ· τοὺς δὲ λόγους τῆς ἀνάγκης νομιστέον. Ὡς μὲν οὖν ἰσχὺς κράτιστον ἐν πολέμῳ, καὶ ὡς εὐβουλία μεῖζον ἰσχύει χειρῶν πολλάκις, καὶ ὡς χειρῶν μάλιστα δεῖται πόλεμος, καὶ ὡς ταῦτα πάντα παρ' ἡμῖν μετὰ πολλοῦ τοῦ κρείττονος, ἐάσω. Ἀλλ' ἐκεῖνο ἂν ἐροίμην ἡδέως ὑμᾶς, πότερον νοῦν ἔχοντας κεκλήκατε συμμάχους, ἢ, οὔ; εἰ μὲν οὖν ἐμπλήκτους καὶ τετυφωμένους, ἀρχῆς ἂν εἴη τοῖς τοιούτοις προαπολεμεῖν· εἰ δὲ σώφρονας καὶ λογίζεσθαι δυναμένους, πῶς ὑπακούσονται καλούντων, εἰδότες ὡς ὑπὲρ τῶν ἀδίκων μαχοῦνται; καὶ ὅπως κύρια ταῦτα καταστήσωσιν, ὧν εἴπερ φρονοῦσι, κατηγοροῦσι; Δύο γὰρ ἅπαντας ἀνθρώπους ἐπὶ τοὺς πολέμους παρακαλεῖν πέφυκεν, ἢ τὸ προειδέναι τὴν ῥοπὴν ἐφ' ἑαυτοῖς ἥξουσαν, ἢ τὸ τὴν ὑπόθεσιν εἶναι τῶν κινδύνων θαυμαστήν. καὶ νῦν μὲν τὸ κέρδος διώκοντες, νῦν δὲ τὴν φιλοτιμίαν θηρεύοντες, ἀξιόχρεως προφάσεις ὑποκεῖσθαι τῷ πολέμῳ νομίζουσι. τούτων δὲ οὐδέτερον ὁ παρὼν τοῖς γε μεθ' ὑμῶν ἑπομένοις προδείκνυσι πόλεμος· ὥστε ἢ τὴν ἀρχὴν οὐχ ὑπακούσονται νοῦν ἔχοντες, ἢ τῇ παρουσίᾳ τὴν ἄνοιαν ἐπιδείξουσι. Χωρὶς δὲ τούτων ἡμεῖς μὲν ἀθρόοι συντεταγμένοι κατήρξαμεν, καὶ τοῖς Βασιλεῦσι τὰ τῶν συμμάχων οὐκ ἐν ἐλπίσιν ἐστίν· ἀλλὰ τοσούτους ἦλθον ἄγοντες, ὥστε εἰ Τροίας μόνης ἀποπειρᾶσθαι δεήσειε, πολλοὺς ἂν οὐκ ἔχειν εἰς ὅ, τι χρήσαιντο σφίσιν αὐτοῖς, μικροτέρου τοῦ ἔργου καθεστῶτος τῆς τῶν ἐπελθόντων χειρός. ὑμῖν δὲ, οἵτινες ἄρα καὶ βοηθοῖεν, οἱ μὲν θᾶττον ἴσως, οἱ δὲ σχολαιότερον ἥξουσιν, ὅσον ἕτερος ἑτέρου κατὰ τὸν τόπον ἀφέστηκε, τοσοῦ-

τινα ὑστερίζων μετὰ τὸν χρόνον. Ἂν οὖν ὑμεῖς μὲν ἀντιτείνητε πρὸς τὴν πρεσβείαν, οἱ δὲ βοηθήσοντες ὑμῖν μελλήσωσι τοῖς Ἕλλησι δὲ λοιπὸν ᾖ τὰ ὅπλα πρὸς ἀρηγὴν, ἆρα κατόπιν, εἰ καὶ δυσχερὲς εἰπεῖν, τῶν πραγμάτων παρέσονται, καὶ τοῦ καιροῦ τῆς ὠφελείας παρελθόντος, ἐπὶ τὴν τῶν συμφορῶν ἀφίξονται θέαν; Οὐ γὰρ δὴ ταύτην παρ' ἡμῶν ἐπαγγέλλεσθε τὴν χάριν, οὐδέ γε πέμψαντες κήρυκας ἐκεῖνα ἐρεῖτε. ὅτι, ὦ βέλτιστοι, τί ἐπείγεσθε; ἀναμείνατε Λυκίους ἡμῖν, καὶ Παίονας ἐλθεῖν, ὥστε καὶ ἡμᾶς ἔχειν μεθ' ὅσων παραταξόμεθα. Ἀλλὰ πάντα ἀφίημι ταῦτα, καὶ θῶμεν, ἢ πάντας ἤδη παρεῖναι τοὺς ὑπηκόους ὑμῖν, ἢ καθεδεῖσθαι τοὺς Ἕλληνας ἀργοῦντας, ἕως ἂν διαπορήσωσιν ἀντιπάλων. Ἥξουσι πολλοὶ πολλαχόθεν συνδιασώσοντες Ἴλιον; οὐκοῦν τὸ μὲν πλῆθος ἴσον ἀμφοῖν, εἰ δοκεῖ, λογισώμεθα, τὰς δ' ἀρετὰς παραλλήλους θέντες, ἐξετάσωμεν. εἰ δὲ ὑπερβολῇ προσήκει κεχρῆσθαι, δεδόσθω μήτ' Ἀχιλλέως, μήτ' Αἴαντος ἑκατέρου, μήτε Διομήδους, μήτ' Ἰδομενέως, μήτε Τεύκρου, μήτε Σθενέλου, μήτε Μενεσθέως (ἐμαυτὸν γὰρ, καὶ τοὺς Βασιλεῖς ἀφήσω, καὶ πολλοὺς καὶ ἄλλους καλοὺς κἀγαθοὺς στρατηγούς) δεδόσθω νῦν μηδενὸς εἶναι τούτων φαυλοτέρους ἐκείνους, οἷς φατὲ πιστεύειν εἰς τὴν νίκην. ταῦτα κοινὰ θέντες, τὴν ἀνάγκην σκεψώμεθα, μεθ' ἧς ἑκάτεροι τῶν ἔργων ἁψόμεθα. Οὐκοῦν ἐκείνους μὲν ἄγει παράκλησις, καὶ δέησις, καὶ τὸ βούλεσθαι Πριάμῳ χαρίζεσθαι. ἡμῖν δὲ τὸ μὲν βούλεσθαι χαρίζεσθαι τοῖς Ἀτρείδαις, τοῦτο κοινὸν πρὸς ἐκείνους ἐστί. πρόσεστι δέ γε καὶ τὸ τῶν ὑπηκόων δίκαιον. ἐκείνοις μὲν γὰρ ἔξεστιν ὅσον βούλονται χαρισαμένοις, μηκέτι τοῦ λοιποῦ πρὸς ἀνάγκην ταλαιπωρεῖσθαι, ὥστε καὶ τῆς ἐπικουρείας καὶ τῆς ἀναχωρήσεως ὅρος αὐτοῖς ἡ γνώμη. ἡμῖν δὲ ἡ προαίρεσις οὐκ ἕξει μεταβολήν. βεβαιοῦται γὰρ τῇ τῶν Βασιλέων ἀνάγκῃ. Ἔστι δέ τι καὶ τοῦτο μεῖζον· πολλῷ γὰρ βέλτιοσι

τῶν

τῶν Ἀτρειδῶν Βασιλεῦσι καὶ ἰσχυροτέροις ὁμολογίαν δεδώκαμεν, ἦ μὴν ἐκπολιορκήσειν τοὺς ἀδικοῦντας τὸν Ἑλένῃ συνοικοῦντα. καὶ οὐδ' ἂν εἰ σφόδρα βουλοίμεθα, προκαταλῦσαι τὴν προθυμίαν ἡμῖν ἀκίνδυνον. τί δὲ τοῦτό ἐστιν; Ἔτι νέας οὔσης Ἑλένης κομιδῇ, ἀνεῖπεν ὁ Θεὸς, ἔσεσθαί τινα περὶ τὸ γυναῖον ταραχήν. Ὡς οὖν πολλοὶ πολλαχόθεν οἱ κράτιστοι συνῆλθον μνηστεύοντες, ἔδοξεν, ἔτι ἀδήλου τοῦ μέλλοντος ὄντος, πίστιν ποιήσασθαι καὶ ὅρκους ἰσχυροὺς, ἦ μὴν ἀποτυγχάνοντας, βοηθήσειν τῷ ληψομένῳ κατὰ τῶν ἀδικούντων. ᾤετο γὰρ ἕκαστος, ἐν μετεώρῳ τοῦ πράγματος ὄντος, αὐτῷ ταύτην ἀποτίθεσθαι τὴν ὠφέλειαν. Καὶ νῦν ἡμᾶς ἐπὶ τὴν στρατείαν ἤγειρεν ὁ Ζεὺς, ὁ Ἀπόλλων, καὶ πάντες οἱ Θεοί. καὶ λιπεῖν τὴν τάξιν οὐκ ἔστιν, εἰ μήτις μέλλοι τὰς τῶν βαρβάρων χεῖρας φεύγων, περιπεσεῖσθαι ταῖς τῶν Θεῶν, καὶ τὰ ὅπλα δεδιὼς, πολεμήσειν τοῖς κρείττοσιν. Ἆρα ὑμῖν δοκεῖ Πρίαμος διπλασίους στρατιώτας συλλέγειν, καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντας τοῦ μέχρι παντὸς κινδυνεύειν ἀνάγκην; οὐ γὰρ ἄδηλον, ὅτι κἂν τὸ τυχὸν ἀντικρούσῃ, ταχέως μνήσονται τῆς οἰκίας, οὐδενὸς ὄντος, ὃ φοβερωτέραν ποιήσει τὴν ἀναχώρησιν τῆς μονῆς. ἀλλ' οὐ τὰ ἡμέτερα τοιαῦτα, ἀλλὰ τοὺς μένοντας ἀποθνήσκειν, μετριώτερον φαίνεται, τοῦ μετ' ἐπιορκίας σώζεσθαι. Φέρε δὴ καὶ τὰ λοιπὰ σκοπήσωμεν, καὶ ὅπως εἰς ἄνισον πόλεμον ἐμβαλεῖν ἐπιθυμεῖτε. Οὐκοῦν ἡμῖν μὲν παῖδες, καὶ γυναῖκες, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ πόρρωθεν τυγχάνει κείμενα ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου, κἂν, ὃ μὴ γένοιτο, σφαλῆναι συμβαίη, τῆς χείρονος οὐ μεθέξουσι τύχης, ἀλλ' ἐν τοῖς ἡμετέροις σώμασιν ὁ κίνδυνος ἵσταται. εἰ δὲ ὑμεῖς τι πταίσετε, τοῖς ὅλοις ἐπταικότες ἂν εἴητε, καὶ δεῖ συνυποκεῖσθαι τοῖς ἀποβαίνουσι τὸ τῆς πόλεως ἔδαφος. Καίτοι τίς οὕτω σφόδρα μεγαλόψυχος, ὅστις ἂν ὑπὲρ οὕτως ἀνομοίων ἄθλων ἀναρρίψειε

τὸν

τὸν κύβον, μέλλων, εἰ μὲν κρατήσειεν, οὐδὲ μικρὸν κερδανεῖν, εἰ δὲ σφαλείη, τοῦ παντὸς στερήσεσθαι; Ἔτι τοίνυν τὴν ἡμετέραν χώραν οὐδείς ἐστιν ὁ ποιήσων κακῶς, ἡ δὲ ὑμετέρα στρατόπεδον ἡμῖν γενήσεται, καὶ τὴν τροφὴν ποιούμεθα ἀπὸ τῶν ὑμετέρων καρπῶν καὶ βοσκημάτων. καὶ διχῇ δεήσει δαπανᾶσθαι τὸ Ἴλιον, τῶν μὲν συμμάχων αἰτούντων, τῶν δὲ πολεμίων ἁρπαζόντων· καὶ τῶν μὲν οἰκειότητος ὀνόματι λαμβανόντων, τῶν δὲ πολέμου νόμῳ ληϊζομένων. Καὶ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο παραπλήσιον. εἰ γὰρ μεθ' ὑμῶν τὸ δαιμόνιον γένοιτο, καὶ τὰ πράγματα ἡμῖν εἰς ἔσχατον προβαίη κακοῦ, πρόχειρον καθελκύσασι τὰς ναῦς, ἔξω γενέσθαι τῶν δεινῶν, καὶ πρὸς βραχὺ τοῦ καιροῦ παραχωρήσαντας, αὖθις ἐπιπλεῖν, ἡνίκα βέλτιον. εἰ δὲ ἐφ' ὑμῶν τὸ αὐτὸ συμβαίνοι, τίς ὑμῶν ἔσται πόρος; τίς μηχανὴ τῆς ἀκαιρίας ἰσχυροτέρα; οὐ γὰρ δὴ τὴν πόλιν γε μεθορμιεῖτε πρὸς τὸ ἀσφαλές. ἀλλ' ἐγὼ μὲν εἰπεῖν οὐ βούλομαι, τοῦ δὲ πράγματος ἡ τελευτὴ καταφαίνεται. Οἱ μὲν λογισμοὶ ταῦτα καὶ πολλὰ τοιαῦτα παριστῶσιν, ὦ Τρῶες· ἔστι δ' ἐφ' ὑμῖν ὁποτέραν βούλεσθε τραπέσθαι· βέλτιον δὲ ἐκείνην, ἀφ' ἧς ὕστερον ὑμᾶς αὐτοὺς ἐπαινέσεσθε. Καὶ γὰρ εἰ μὲν ἅπαντες (ἐρῶ γὰρ, εἰ καὶ φορτικώτερον ἀκοῦσαι) συνῳκεῖτε τῇ ἀνθρώπῳ, τάχ' ἂν εἶχε συγγνώμην, κοινὴν ἡδονὴν ὠνήσασθαι κινδύνου· εἰ δὲ τοῦτο οὐκ ἔνεστιν, οὐδ' ἂν γένοιτό ποτε, τίς ἡ πολλὴ πρόνοια τῆς Ἀλεξάνδρου τρυφῆς; Ὅτι νὴ Δία κρατοῦσιν ὑπεργεῖν ἄξιον. κἂν παρανομῶσιν, ὦ Τρῶες; κἂν ἀποσφάττωσι τοὺς ἀρχομένους; κἂν παῖδας, κἂν γυναῖκας ἀνδραποδίζωνται; κἂν πυρπολῶσι τὴν πόλιν; ταῦτα τοίνυν Ἀλέξανδρος ἐπενήνοχεν Ἰλίῳ. ὁ γὰρ τὴν ἀνάγκην παρεσχηκὼς τοῦ ταῦτα ποιεῖν ἑτέροις, οὗτος ἂν αὐτόχειρ νομίζοιτο τούτων, ὧν καθέστηκεν αἴτιος. Εἶτα βασιλέα τοῦτον προσερεῖ τις, εὖ φρονῶν, τὸν οὐ καταλιπόντα ὧν βασιλεύσει; Οὐκ οἷ-

οἶσθα ὅτι τὸ τῆς ἀρχῆς ὄνομα τοῦ κρείττονός ἐστι; καὶ τοῦτό ἐστι Βασιλεὺς (εἰ μὴ τὴν προσηγορίαν ἀρνεῖται τοῖς ἔργοις) εὐδαιμονίας πρύτανις, δικαιοσύνης κανὼν, τῶν ἀρίστων παράδειγμα. ὁ δὲ χείρω τῶν ὑπηκόων παρέχων ἑαυτὸν, εἰκότως ἂν ἀφεὶς τὴν βασιλείαν, εἰς τοὺς ἀρχομένους τάττοιτο. Οὐ καλῶ κυβερνήτην ἐγὼ, τὸν καταδύοντα τὸ σκάφος, οὗ τοὺς οἴακας ἐπιστεύθη, οὐδὲ τὸν ἐν οἷς ἐπιτηδεύει, δεικνῦντα τοῖς ναύταις, ὡς ἀμελητέον ἤδη τοῦ πλοίου, οὐδέ γε τὸν, ἃ μηδεὶς τῶν ναυτῶν πλημμελεῖ, περὶ ταῦθ' ἑκόντα πονηρὸν ὄντα. Ἀλέξανδρος τοίνυν ἄρχειν ἀξιῶν τῶν ἄλλων Τρώων, ἃ μηδεὶς τῶν ἀρχομένων ἐτόλμησε, ταῦτα ἑαυτῷ προσήκειν ἡγήσατο. Ἔοικα δὲ τισὶν ἄλλως μακρολογεῖν, ἕτοιμον ὂν ἐπιστομίσαι τὸν ταῦτα προφασιζόμενον. νῦν γὰρ οὔτ' Ἀλέξανδρος, οὔθ' Ἕλενος, οὔτε Δηΐφοβος, οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς τῶν Πριάμου παίδων κρατεῖ τῶν ὑμετέρων πραγμάτων, ἀλλὰ Πρίαμος αὐτός. καὶ τοῦτο οὐκ ἀκοῇ μόνον ἐστὶν εἰδέναι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὁρωμένοις δῆλον καθίσαται, καὶ χωρὶς τούτων, τοῖς ἁπάντων νενομισμένοις. ταῦτα δέ ἐστι τί; τὸ τοὺς παῖδας τοῦ Βασιλέως, περιόντος μὲν αὐτοῖς τοῦ πατρὸς ἰδιωτεύειν, ἀπελθόντος δὲ, εἰς τὴν ἐκείνου τάξιν παριέναι τὸν πρεσβύτατον, ἄλλως τε εἰ καὶ δεινὸς εἴη χρήσασθαι πράγμασιν· ἅπερ ἀμφότερα τὸ σκῆπτρον εἰς Ἕκτορα περιάξειν ἔοικε. τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ νῦν Ἀλέξανδρον βασιλεύειν, ὥστε οὐδὲ ἐν ἐλπίσιν ἐστὶ τοῦ πράγματος. ὥστε ζῶντος μὲν καὶ ὄντος Πριάμου, οὐδεὶς τῶν ἐκείνου παίδων Βασιλεὺς κληθήσεται; τελευτήσαντος δὲ, Ἕκτωρ γίνεται τῆς ἀρχῆς τοῦ πατρὸς κληρονόμος. Οἶδα δὲ, ὡς εἰ καὶ Πρίαμος οἷάπερ Ἀλέξανδρος ἠσέλγαινεν, ἠσέλγαινε δὲ ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς πόλεως, οὐκ ἂν ὑπέσχετε τῆς ἀκολασίας ἐκείνου, τὴν δίκην αὐτοὶ διδόντες· ἀλλ' ἔχετ' ἂν εἰπεῖν πρὸς αὐτὸν μέτριά τε καὶ δίκαια; καὶ αὐτοῦ πεισθῆναι

συμφέροντα· ὦ Βασιλεῦ, ἡμεῖς μὲν ἑαυτοὺς ἡμᾶς ἀνεδώκαμέν σοι, καὶ τῶν ὅλων προὐβαλλόμεθα πραγμάτων, οὐκ ἐπὶ τὸ κακῶς ὑπὸ σοῦ παθεῖν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸ, κἂν εἴ τις ἕτερος τολμήσῃ, διακωλύειν. οὐδ᾽ ἵνα πρὸς ἡδυπάθειαν ἀποχρήσῃ τῇ Βασιλείᾳ, ἀλλὰ τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν ἐπιτείνῃς τῇ προνοίᾳ. σὺ δὲ οὐκ εἰς καλὸν ἔοικας ἀπολαύειν τῶν δοθέντων σοι, οὐδὲ τὰς ἐλπίδας ἡμῖν βεβαιοῦν, ἀλλ᾽ ἃ μηδεὶς ἂν ἤλπισε, τούτοις ἐπιχειρεῖν, καὶ δύω τὰ χείριστα ἐργάζεσθαι. σαυτὸν μὲν γὰρ πονηρότατον ἀποφαίνεις, δι᾽ ὧν δ᾽ αὐτὸς ἀδικεῖς, τούτοις ἡμᾶς ἀπολλύεις. Ταῦτα καὶ ὑμᾶς αὖ οἶμαι καὶ Πρίαμον αἰσχυνθῆναι, καὶ δευτέραν ποιήσασθαι τὴν αὐτοῦ ῥᾳστώνην τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας. μὴ τοίνυν ἃ τὸν Βασιλέα τολμῶντα ποιεῖν ἐκωλύετ᾽ ἄν, ταῦτα τοῖς οὔπω ποιεῖν ἰσχύουσιν ἐπιτρέψητε. μηδὲ εἰς τοσοῦτον συγχέητε τὰ πράγματα, ὥστε Βασιλέα γε νομίζειν, τὸν οὐκ ἔχοντα τὴν ἀρχήν, καὶ πλείω τούτῳ παρέχειν ἐξουσίαν, ἢ παρ᾽ οἷς ἐστι τὸ κρατεῖν. Οἶμαι τοίνυν ἐρεῖν τινας, ὡς ἑκοῦσα συνηκολούθησεν ἡ γυνή, καὶ οὔτ᾽ Ἀλέξανδρος οὐδὲν ἀδικεῖ, Μενελεώς τε πραγματωδέστερός ἐστι τοῦ προσήκοντος, τὴν ἀποφυγοῦσαν ἀγαπῶν. ἔστι δὲ πρόχειρον μὲν εἰπεῖν, ὡς Ἀλέξανδρος μὲν ἀδικεῖ, τὴν οὐ βουλομένην ἀκολουθεῖν ἁρπάσας· Μενέλεως δὲ τὰ προσήκοντα ποιεῖ, τὴν ἄκουσαν ἀπελθοῦσαν ἀξιῶν ἔχειν. Ἀλλ᾽ ἵνα μὴ ἀπέραντος ὁ λόγος εἴη, δεδόσθω βεβουλημένην ἀκολουθῆσαι. οὐκοῦν, ἐξαπατήσαντος Ἀλεξάνδρου, τοῦτ᾽ ἐποίησεν. οὐ γὰρ πρότερόν γε οὐδὲν τοιοῦτον εἰργασμένη φαίνεται. Ἔστιν οὖν Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦτο ἀδίκημα. καὶ πολύ γε δεινότερον, τὸ πεῖσαι βούλεσθαι φαύλην τῇ πρὸς ἀνάγκην καταισχῦναι. ἡ μὲν γὰρ βιασθεῖσα τὸ μὲν σῶμα ὕβρισται, τὴν δὲ γνώμην οὐ διέφθαρται, καὶ προσέτι μισεῖ τὸν ἀνάγκην ἐπενεγκόντα. ἡ δὲ πεισθεῖσα θαυμάζειν ἃ φεύγειν ἄξιον, συνεπείληπται τῶν ἀδικημάτων, καὶ γέγονε πο-

νη-

Ε.Υ. ΔΡΟΣ Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ήμας κοινωνὸς, καὶ οὐδ' ἂν ἐπανόρθωσις εἴη τῷ πράγματι, διεφθαρμένου τοῦ τρόπου. οὕτω κατ' ἀμφότερα Ἀλέξανδρος ἀδικῶν, καὶ θατέρῳ πονηρότερος δείκνυται. Ὑπερβολῇ δ' ἔγωγε χρήσομαι. ἀλλ' ἐκείνη μὲν βουλόμενον ἠνώχλησε. καλῶς. ἔδει τοίνυν ἐπισχεῖν ἁμαρτανοῦσαν, ἀλλ' οὐ συλλαβεῖν ἀδίκως, καὶ ταύτην ἀντιδοῦναι τῷ ξενίσαντι τὴν χάριν, τὸ συμπράττειν εἰς ἃ μὴ προσῆκε τῇ γυναικί. οὐ γὰρ ἡ κοινωνία τῶν ἀδικημάτων ἐν τοῖς τοιούτοις ἐξαιρεῖται τὸν μετασχόντα τῆς μέμψεως, ἀλλ' εἰς ταυτὸν τίθησι τῷ παρακεκληκότι τὸν ὑπακούσαντα, καὶ τοσοῦτον αὐτῷ νέμει τῶν αἰτιῶν, ὅσον καὶ τῶν ἔργων μέτεστιν. ὁ τοίνυν λόγος ὁ τοιοῦτος οὐ τοῦτον ποιεῖ καθαρὸν ἐγκλημάτων, ἀλλ' ἐκείνην συνδιαβάλλει. οὐδὲ Ἀλέξανδρος μετριώτερος, εἰ καὶ τὸ γύναιον ἐν αἰτίᾳ. Ἀλλὰ μὴν πρός γε τὸν φάσκοντα θαυμάζειν, εἰ μὴ αἰσχυνοῖτο Μενέλεως, Ἑλένην ἀπολαμβάνειν ἐπιχειρῶν, ἐκεῖνο λέγω· ἡμῖν, ὦ Τρῶες, μελήσει τῆς ἡμετέρας αὐτῶν δόξης. ὑμῖν δὲ τῆς ὑμετέρας αὐτῶν φροντιστέον. θαυμάζω δὲ, εἰ τὸ μὲν ἡμῖν τὰ οἰκεῖα κομίζεσθαι ζητεῖν αἰσχρὸν, ὑμῖν δὲ τὸ τῶν οὐ προσηκόντων ἀμφισβητεῖν, καλόν. καὶ Μενέλεως μὲν Ἑλένῃ συνοικῶν, γέλωτα καὶ χλευασμὸν οἴσει, Ἀλέξανδρος δὲ κρείττων ἔσται κατηγορίας, πάντα ἐκείνην ἡγούμενος· πάντων δὲ ἀτοπώτατον, τὴν ἑκοῦσαν φατὲ τοῖς χειρίστοις ἐπιδραμεῖν, ὑπὲρ ταύτης ἀποθνήσκειν ἐπιθυμεῖν. Τίς δ' αὖ εἰδείη τί ποτε χρήσεται τῇ γυναικὶ εἴτ' ἐπὶ τιμωρίᾳ λαβεῖν βούλεται, εἴτ' ἀποσφάξαι, εἴτε καταποντίσαι, εἴτε συνειδὼς αὐτὴν παρὰ γνώμην ἡρπαγμένην, τοῦ πεποιηκότος, ἀλλ' οὐ τῆς παθούσης τὸ ἀδίκημα κρινεῖ. τί ἄν τις περιεργάζοιτο ταῦτα, περὶ ὧν ἀφεῖται δεῖ δοκιμάζειν τὸν κύριον; Ἤδη τοίνυν τινὸς ἤκουσα τὸν Ἀλέξανδρον ἐπαινοῦντος, ὅτι βούλεται γυναικὶ συνοικεῖν καὶ γένει καὶ κάλλει διαφερούσῃ. τοῦτο δὲ κατηγο-

ηγορία μεγίστη τῶν ἁπασῶν ἐστιν. εἰ γὰρ σεμνόν τι τοῦτο, καὶ πολλῆς εὐδαιμονίας γέμον, καὶ ζηλωτὸν δοκεῖν κεκτῆσθαι τὴν Ἑλένῃ συνοικοῦντα, μεγίστων ἀγαθῶν διήμαρτεν ὁ Μενέ- λεως ἐστέρηται, καὶ ὧν πρότερον εὐδαίμων ἦν, τούτων ἀπόρ- των ἠδίκηται. ὥστε ὁ λέγων τοῦτο, ἡμῖν μὲν εὔλογον τὴν στρατείαν ἀποφαίνει, τὴν δ' ἀπολογίαν Ἀλεξάνδρου ἀναι- ρεῖται. εἰ μὲν γὰρ οὐδενὸς ἄξιον Ἑλένη, τὸ κινδυνεύειν ὑ- πὲρ ταύτης εὔηθες. εἰ δὲ πλείστου καὶ τοῦ παντός, μεθ' ὑ- περβολῆς ἠδικήκατε. ὥστε ἢ μικρὸν τὸ πρᾶγμα νομίζον- τες οὐ καθέξετε, ἢ μέγιστον κρίναντες ἀποδώσετε. τὸ μὲν γὰρ ἀνόητον, τὸ δὲ ἄδικον· εἰ γὰρ οὕτως ἑκάστῳ ἐξέσται λο- γισμός, καὶ τὰς τῶν πλησίον γυναῖκας σκεψόμεθα, καὶ τὰς ἀρίστας, ἡμῶν αὐτῶν εἶναι μᾶλλον, ἢ τῶν ἐχόντων βουλη- σόμεθα, ὁρᾶτε, ὦ Τρῶες, μὴ καὶ πρὸς ἀλλήλους τοῦτο πά- θητε, καὶ τὸ νόσημα πάσας ἐπέλθῃ τὰς πόλεις, καὶ ποιη- ρὸν ἔθος παρ' ὑμῶν ὁρμηθῇ. Θαυμάζεις τὴν παῖδα τοῦ Διός; ἀλλ' οὐ σοὶ δίδωσιν αὐτὴν ἡ τύχη, ἀλλ' ἐξ ἀναι- πον κηδεστὴν ποιεῖται Μενέλεων. τοῦτ' ἔστιν ὁ κλῆρος, ἡ γνώμη τοῦ Διός, τοῦτον αἱρεῖται, τούτῳ τὸ θυγάτριον ἐγ- γυᾷ. Πάντων δὲ σχετλιώτατα, ὅτι πάντες ἁπλῶς οἱ τότε μνηστεύοντες ἔστερξαν τῇ τύχῃ, καὶ τοῦ δικαίου τὴν αὐτῶν ἰ- σχὺν οὐκ ἠξίωσαν προθεῖναι, ὁ δὲ μηδὲ μνηστεύειν τολμή- σας, πλέον ἔχει τοῦ λαχόντος. Ἀλλ' ἵνα μὴ τρίβωμεν ἐν λόγοις τὸν χρόνον, μηδὲ τὸ στρατόπεδον τοιοῦτον ἐν ἀργίᾳ καθίζηται, πράξεως ἐπιθυμοῦν, τοσοῦτον εἰπών, ὑμῶν ἀ- παλλάξομαι. κατέχοντες μὲν Ἑλένην πολεμηθήσεσθε, ἀπο- δόντων δὲ ὑμῶν αὐτὴν καὶ δίκας, ἀνεξόμεθα. καὶ νῦν ἐφ' ὑ- μῖν ἐστιν, ἢ ζῆν ἀδεῶς, ἢ κινδυνεύειν. Δότε οὖν ἡμῖν ἤδη τὰς ἀποκρίσεις, καὶ τὴν ταχίστην ἀποπέμψατε. ὡς ἔγωγε πάντας μὲν, μάλιστα δὲ τὸν Ἀχιλλέα, καὶ τὸν Αἴαντα, ζη- μίαν ἡγοῦμαι πεπεῖσθαι τὴν μέλλησιν. καὶ νῦν μετέωρον εἶναι

τὸ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2009

τὸ στρατόπεδον, εἴς τε τὰ ὅπλα ἀποβλέπον, καὶ τὴν ἀκοὴν ἀναμένον. Εὖ δὲ ἐπίστασθε ὡς τὸ τῶν πρέσβεων ἄπρακτον, προθήκη πρὸς ἀγανάκτησιν τοῖς ἀπεσταλκόσι καθίσταται. ὁ γὰρ ἐπιεικείᾳ πρὸς τοὺς ἠδικηκότας χρησάμενος, ἐπειδὰν ὑπερφρονηθεὶς τύχῃ, χαλεπώτερος γίνεται τῶν ἀπ' ἀρχῆς εἰς χεῖρας ἰόντων, πρὸς τοῖς ἀδικήμασιν ὑπὸ τῆς ὕβρεως κινούμενος. Καὶ νῦν εἰ μὲν ἀπὸ τῶν δυσχερῶν ἠρξάμεθα, καὶ τῇ ἀποβάσει τὸ ἔργον ἠκολούθησε, τάχα ἂν ὕστερον δεομένοις σπονδῶν ἐνεδώκαμεν, καὶ τοὺς ἔχοντας τραχέως, ῥᾷστον ἂν ἦν καταπραΰνειν. οὐ γὰρ διελέχθημεν τοῖς ἀνθρώποις, οὐδ' αἱρέσεως κύριοι κατέστησαν. εἰ δ' ἄκοντες ἐπεσπάσαντο τὰ χεῖρας, Ἀλεξάνδρου τὸ πονήρευμα γέγονεν, ἡ δὲ πόλις οὐ συνηδίκηκε. καὶ πολλὰ ἂν ἦν ἱκανὰ μεταστῆσαι τὴν ὀργὴν εἰς φιλανθρωπίαν. Νῦν δὲ τίς ἂν ὕστερον εὑρεθείη λόγος μέτριος, δι' οὗ καταθήσεσθε τὸν πόλεμον, εἰ μὴ νῦν ἐθελήσετε; Ἄνθρωποι τοσοῦτοι τὸ πλῆθος, καὶ τοιοῦτοι τὰς ἀρετὰς, ἐγκαλεῖν ἔχοντες τὰ μέγιστα, ὅπλα ἐν ταῖς χερσὶ φέροντες, ἐφεστηκότες τῇ τῶν λελυπηκότων γῇ, σαφῶς εἰδότες ὡς εἰ μὴ τὰ πρῶτα τῶν ἀδικημάτων ἐπιστροφῆς τύχοι, φανεῖται ταχέως καὶ τὰ δεύτερα, ὅμως κατέχουσιν ἑαυτοὺς, καὶ νικῶσι τῇ πρᾳότητι τὸν θυμὸν, καὶ παρέχουσι τοῖς ἠδικηκόσιν ἀφορμὴν εἰς σωτηρίαν. ὧν οὖν ὑμεῖς μὴ δέχησθε τὸ ἕρμαιον, μηδὲ ἁρπάζητε τὴν δωρεὰν, ἀλλ' ἀποστρέφησθε τὴν εὐτυχίαν, εἶτα πταίσαντες ὕστερον, πάνθ' ἑτοίμως συγχωρεῖν ἦτε, ἂν καὶ πολλοστὸν μέρος ἤρκει τῶν πρώτων, ἀνταιτῆτε δὲ τοσοῦτον, μήτε τὴν πόλιν ὑμῖν ἀπόλλυσθαι. ἆρ' οὖν ἀνέχεσθαι νομίζητε, τοὺς ἐγγὺς ὄντας ἤδη τὴν πόλιν ἔχειν; Ταῦτ' οὖν ἐνθυμηθέντες καὶ [illegible] ταῖς ἡδοναῖς Ἀλεξάνδρου, τὸν περίβολον τοῦτον τοῦ ἄστεος, τοὺς νεὼς, κάλλη δημοσίων οἰκοδομημάτων, κατασκευὰς ἰδίας, εὐπορίας, πλοῦτον, ῥᾳστώνην, γεωργίας, παῖδας, γονεῖς,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Υ. της Κ.τ.Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

γυναῖκας, τὰ παρόντα ἀγαθὰ, τὰς μελλούσας ἐλπίδας, ἐρανίσαιτε ὑμᾶς αὐτάς γε, εἰ τοσούτων ἄξιον ποιεῖσθαι τὴν πρὸς Ἀλέξανδρον χάριν. Ἔστι δὲ ὑμῖν, μάλιστα πάντων ἀνθρώπων, οἰκείοις σωφρονίζεσθαι παραδείγμασι, καὶ τὸ γιγνόμενον κερδαίνειν ἀπὸ τῶν συμφορῶν. τοῦτο δέ ἐστι, τῇ πείρᾳ τῶν προλαβόντων, τὸ μὴ τοῖς αὐτοῖς περιπεσεῖν εἰδέναι φυλάττεσθαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι Λαομέδων ἀγνωμοσύνῃ πρὸς Ἡρακλέα χρησάμενος, καὶ ὧν μὲν ἐδεήθη τυχὼν, ἃ δὲ ὑπέσχετο δώσειν οὐ παρασχὼν, πολέμου καὶ κακῶν ἐπειρᾶτο; καὶ ἡ πόλις ἔκειτο, καὶ χρήματα ἤγετο, καὶ σώματα εἵλκετο, καὶ τῶν ἀπολλυμένων οἱ λειπόμενοι δυστυχέστεροι, τῇ τῶν δεινῶν αἰσθήσει τῶν ἀπελθόντων πλεονεκτοῦντες. Τοῦτο μέντοι τὸ δεινὸν καὶ φρικῶδες, Πρίαμον εἰσιὸν ταραττέτω, καὶ μὴ βουλευέσθω πολλὰ τοιαῦτα ποιεῖν παραδείγματα, μηδὲ ῥᾳθυμότερον ἐχέτω περὶ τὴν πόλιν ἢ κυβερνήτης περὶ τὸ σκάφος. Ἐκεῖνοι τὰς ὑφάλους, αἷς ἂν προσβαλόντες βλάψωσι τὸ πλοῖον, ἐπὶ τῆς δευτέρας ἀναγωγῆς φυλάττονται. καὶ γίγνεται τὸ πρότερον πάθος, σωτηρία πρὸς τὰ δεύτερα. ὑμεῖς δὲ, εἰ μηδ' ἐξ ὧν πεπείρασθε σωφρονήσετε, πάνυ ἂν εἴητε δυστυχεῖς. Καίτοι, τί τοσοῦτον ἐπεστράτευσε τότε; ἓξ νεῶν Ἡρακλῆς ἐδεήθη πρὸς τὴν ἅλωσιν Ἰλίου. τὰ δὲ νῦν εἰς ἐπίδειξιν μᾶλλον, ἢ χρείαν παρεσκεύασαι, χιλίαις ναυσὶ πελαγῶν καλυπτομένων, καὶ τῆς ἠϊόνος οὐκ ἀποχρώσης. Καὶ μὴν καὶ τὸ ἀδίκημα μετριώτερον τοῦ Λαομέδοντος, τοῦ νῦν τετολμημένου. πολὺ γὰρ ἔλαττον, οἶμαι, δοῦναί τι δέον, μὴ βουληθῆναι, ἢ τὰ μὴ προσήκοντα μηδαμόθεν ἁρπάσαντα ἔχειν. οὐ δὲ φανεῖται τοσούτῳ χείρων ὁ Τελαμώνιος Αἴας τοῦ πατρὸς, τοῦ συνεξελόντος Ἡρακλεῖ Τροίαν, ὥστ' ἐκείνου τιμωρηθέντος ἐπ' ἐλάττοσιν, αὐτὸς ἐφ' οὕτω μείζοσι μὴ μιμήσασθαι τὸν γεννήσαντα. Τὸ πάντων γὰρ σχετλιώτατον, εἰ Θησέως μὲν αὐ-

τὴν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ... ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

τὴν τολμήσαντος λαβεῖν, νέαν οὖσαν κομιδῇ, καὶ βουλόμενον γυναῖκα ποιήσασθαι, πρὸς τὸ μηδένα λυπεῖν (οὐ γὰρ συνῴκει γε οὐδενί) ἔδει μὲν κινεῖσθαι τὴν Πελοπόννησον, ἔδει δὲ πολέμου τὴν Ἀττικὴν ἐμπίπλασθαι, καὶ τὰς Ἀφίδνας πορθεῖσθαι, καὶ πάλιν Ἑλένην ἐπὶ Λακεδαίμονος εἶναι· τῶν δ' ἀλλοφύλων ταῦτ' εἰργασμένων μετὰ γάμον, ὦ Ζεῦ, καὶ παῖδα, καὶ πᾶν, ὅσον ἐστὶν ἐν ἡμῖν, μὴ πρὸς τιμωρίαν ζητῆσαι. Οἶμαι δὲ οὐ μόνον τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς καλῶς ἔχειν Ἀλεξάνδρῳ πείθεσθαι. νῦν μὲν γὰρ τὸ σεσωκέναι τὴν πόλιν, δόξαν ἀποίσεται. ἐὰν δὲ καὶ φιλονεικῶν πέρα τοῦ δέοντος ἐπάγῃ τὰ δυσχερῆ, ὀνείδη μὲν ὅσα ἀκούσεται, σιωπῶ. ἀλλὰ καὶ συμφοραὶ δειναὶ παροξυνοῦσι καὶ κατὰ τῶν οἰκείων τοὺς ἀδικουμένους, ὥστε τοῖς μὲν ἄλλοις, ὁ πρὸς τοὺς ἔξω πολεμίους μόνος ἐστὶν ἀγών· τούτῳ δὲ καὶ πρὸς ἐκείνους, καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους· καὶ τὸ τῆς ἀξίας ἐν ἐπιθήκῃ. ταῦτα ἔχων, ὦ Τρῶες, πρὸς ὑμᾶς διεξελθεῖν, ἵνα πολλὴν τὴν ἐπιείκειαν προδείξαντες, μετὰ τῆς ἀγαθῆς τύχης ἁπτόμεθα τῶν ὅπλων, εἰ τοῦθ' ὑμῖν ἀρέσκοι.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006